

Carta oberta del nou president de la ICHN

Estimats companys,

És un gran honor haver estat escollit president de l'emblemàtica Institució Catalana d'Història Natural, i el mínim que puc fer, doncs, és respondre amb entusiasme a la confiança dipositada.

Deixeu-me confessar-vos, però, que he hagut de vèncer aquesta actitud tan pròpia del nostre temps per la qual molts no tenim interès a participar activament en institucions com la nostra (afiliar-nos no ens costa tant, paguem una quota petita i ja està), per tal com defensem o vivim la nostra egoista individualitat, tot enfeinats com estem en les nostres activitats professionals i personals. Crec que amb aquesta actitud poc participativa ens aïllem i perdem la inestimable riquesa de les tasques i els objectius en comú, de la interacció amb els companys, amb els més joves i amb els més grans. Com més gent ens animem a fer aquest pas, a vèncer aquesta recança participativa, més gaudirem de la nostra Institució i farem més fàcil l'assoliment dels nostres objectius.

Els membres de la junta i jo mateix ens esforçarem a fer realitat el desig majoritari dels associats: que la ICHN sigui un motor d'avenç en el gaudi, el coneixement, la divulgació i la protecció dels valors naturals del nostre país (i, és clar, també dels altres). Volem, com s'ha dit altres vegades, ser un pont entre el món de la recerca dels organismes i els ecosistemes i les demandes de la societat.

Per assolir aquest objectiu, caldrà que, en primer lloc, la ICHN continuï i enforteixi els esforços per conèixer

millor els éssers vius i els dels ecosistemes, en altres paraules, del que sovint s'anomena *patrimoni natural*, per l'interès que té per per sí mateix, però també per poder aplicar-lo a solucionar els nombrosos problemes ambientals que l'acció humana genera. La Institució promourà i coordinarà estudis interdisciplinaris del tipus *Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans* i donarà suport als estudiosos i els emparà, ja siguin científics professionals, amateurs, educadors, estudiants, organitzacions conservacionistes, serveis de l'Administració, mitjans de comunicació, o qualsevol amant de la natura des dels nens fins als avis.

Caldrà que, en segon lloc, accentuem la divulgació d'aquests coneixements. Les nostres publicacions són molt valuoses en la mesura que serveixen per preservar la saviesa i el coneixement que anem adquirint, però tenen una capacitat de disseminar-los molt limitada. Per tot això, en un món en una transformació tecnològica acceleradíssima i amb excés d'informació, haurem de potenciar eines com ara la comunicació per Internet. Caldrà també procurar de fer arribar el nostre treball als mitjans de comunicació, sense oblidar, és clar, els cursos, les jornades, les sessions o les excursions naturalistes.

Finalment, el darrer gran objectiu de la nostra activitat, és el de la protecció del patrimoni natural que no necessita més èmfasi ni més explicació. No podem obviar-ho de cap manera, ens hi juguem la salut ambiental. Però és més, com en gaudiríem? Què estudiaríem? Què divulgaríem? Quin sentit tindria la



Tulipa sylvestris



La qualitat de l'aigua de consum humà a Catalunya.
JOAN JOFRE, FRANCISCO LUCENA,
LEONARD MATIA I FERRAN RIBAS.
Secció de Ciències
Biològiques de l'Institut
d'Estudis Catalans, 2003.
64 p. 9 €. ISBN: 84-7283-
707-6.

nostra Institució si es perd el patrimoni natural, si es perd la seva raó de ser, la «Història Natural»?

Com ho volem fer tot això? A banda de les eines emprades fins ara, hauríem d'implicar el nombre més gran possible de joves amants de la natura, i hauríem d'establir contactes i col·laboracions fluides i actives amb les altres institucions del país (la primera de totes l'IEC), però no només les científiques, sinó també les socials i econòmiques. Ens convé trencar les tradicionals barreres interdisciplinàries, intersectorials, interinstitucionals, i fins i tot les geogràfiques (és evident, també, que hem d'estar oberts a institucions i investigadors estrangers), de manera que capitalitzem el potencial de la nostra gent i del nostre treball.

Per fer tot això, per gaudir del nostre patrimoni, per poder servir a la ciència i la societat com ens proposem, necessitem de l'ajut de tots, la complicitat de la societat civil i l'ajut econòmic de mecenes, d'entitats públiques i privades, de l'Administració i si pot ser de més socis (animeu els vostres amics, els vostres companys, els vostres coneguts!). A veure si així podem fer menys limitats els nostres recursos humans i econòmics.

Espero la vostra col·laboració i el vostre suport perquè els projectes que iniciarem es facin realitat. Jo hi poso des d'ara el meu esforç.

Una salutació ben afectuosa,
Josep Peñuelas Reixach. ■

Projectes

El Grup Naturalistes d'Osona - ICHN treballa per a preservar la roureda del Llopart (Osona)

En el marc d'un projecte d'estudi i conservació subvencionat per la Fundació Territori i Paisatge el 2003, el GNO ha enllestit tot un seguit d'estudis a la roureda del Llopart. Es tracta d'una de les darreres rouredes que encara queden en un territori tant humanitzat com és la plana de Vic. La roureda es troba situada al municipi de Sant Julià de Vilatorrada ocupa unes trenta hectàrees i és de propietat privada.

Fa un any, el GNO va arribar a un acord amb els propietaris per a realitzar diversos estudis naturalistes, perquè el coneixement científic que es tenia d'aquest espai era quasi bé nul. Al llarg de més d'un any s'han estudiat les comunitats vegetals, la fauna vertebrada i els lepidòpters, a més d'aspectes físics com la geologia i el clima. Cal destacar també l'informe del patrimoni històric i cultural que posa de manifest la presència d'elements arquitectònics rellevants i durant la Guerra Civil espanyola la zona fou un aeròdrom republicà. En el

perímetre del camp d'aterratge es construïren diversos refugis subterranis, algun dels quals està situat a l'interior de la roureda. A banda d'aquests elements vinculats al conflicte bèl·lic, n'hi ha d'altres relacionats amb l'explotació dels recursos naturals de la zona (molí fariner, aljub, etc.).

L'estudi de vegetació ha constatat que la comunitat vegetal dominant és la roureda de roure martinenc amb alzina, amb roures centenaris de grans dimensions. En punts determinats, aquesta comunitat desapareix i dóna pas a un tipus de roureda molt més humida. És aquí on s'han detectat tàxons més propis de la fageda que de la roureda (*Carex sylvatica*, *Lepus communis*, *Melica uniflora*, etc.), rars en el conjunt de la plana de Vic.

Quant als vertebrats, en destaca l'ornitofauna. Les aus representen un dels grups de la fauna més valuoses i nombroses de la roureda del Llopart. El fet



(Continua)

de tractar-se d'una roureda relativament madura, ha facilitat la pervivència d'un seguit de comunitats vegetals en un estat de conservació difícil de trobar en altres zones de Catalunya, on destaquen espècies com l'astor, l'esperver comú, el picot garser gros, el pica-soques blau, entre moltes d'altres.

L'intens treball de camp ha permès identificar dos-centes-dues espècies de lepidòpters. S'ha de destacar *Olinidia schumacherana*, una papallona que a la roureda del Llopart té la primera citació de la península Ibèrica.

un cop finalitzats els estudis, actualment estem treballant en el Pla de Gestió de l'Espai, seguint el model Eurosita. Es tracta d'un document que ha de marcar les actuacions a desenvolupar en els propers anys. Sens dubte, han de ser unes accions encaminades a la conservació i a una bona gestió del bosc, sempre sota el consentiment dels propietaris. Des del GNO-ICHN continuarem treballant en aquest aspecte i d'altres amb l'objectiu de preservar juntament amb els propietaris un dels pocs espais forestals de la plana de Vic. ■

Cursos naturalistes

La vegetació d'ambients extrems (Baix Cinca - Monegros): identificació, estratègies adaptatives i relació amb el medi físic

Els dies 27 i 28 de març, la comarca del Baix Cinca va acollir, un any més, un curs sobre la vegetació als ambients extrems a les nostres terres més occidentals: el primer dia, les primeres planes monegrines amb la Vallcornà i la Serreta Negra de Fraga, i el segon, les llacunes salabroses, sòls al·luvials i riberes de l'Aiguabarreig.

La benvinguda als alumnes la va fer l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig al Palau Montcada de Fraga, on els professors David Badia i Eduard Royes van fer ja la primera sessió de l'intens curs que acabava aquell dia al Mas de la Serreta Negra, lloc on professors i alumnes van pernoctar.



Els diferents ambients extrems van quedar ben palesos aquell cap de setmana quan la vintena de participants van veure com els queia una nevada just quan prospectaven les zones àrides de la Franja de Ponent. ■

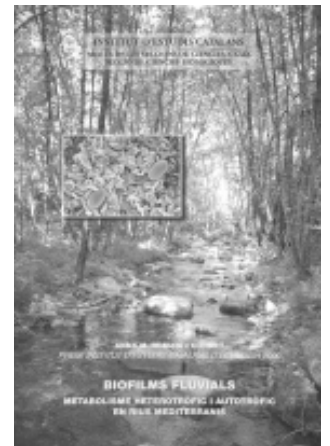
Els sons de la natura. Crònica d'un curs amb molta oïda

Els dies 3 i 4 d'abril, tal i com estava previst a la programació dels cursos naturalistes de la Institució, es va realitzar el curs

Introducció al cant dels ocells mediterranis. El reconeixement de les espècies. La casa de colònies La Traüna, situada a Fogars de Montclús, i els seus entorns, van ser l'escenari de treball, i l'Eloïsa Matheu, la persona que va compartir amb els assistents (catorze persones) part dels seus amplis coneixements sobre bioacústica.



Aquesta ciència és un camp ampli de recerca en ple desenvolupament, que estudia el món



Biofilms fluvials: metabolisme heterotròfic i autotròfic en rius mediterranis. ANNA M. ROMANÍ I CORNET. (Arxius de la Secció de Ciències; 129) Premi Institut Institut d'Estudis Catalans d'Ecologia, 2000. 254 p. 26,50 €. ISBN: 84-7283-599-5.

Fòrum regional «Espais forestals mediterranis i desenvolupament sostenible»

Amb l'objectiu de permetre als països mediterranis intercanviar les seves experiències en la gestió forestal sostenible, la FAO, el Pla Blau i l'Estat francès organitzaran, enguany, un fòrum sobre la gestió sostenible dels boscos mediterranis.

Per a més informació cal consultar la pàgina web del Pla Blau a l'adreça http://www.planbleu.org/pdf/plaquet_foret.pdf.

dels sons dels animals i permet conèixer aspectes biològics i de comunicació de qui els emet, en aquests cas concret, dels ocells.

Al llarg dels dos dies, es combinaren sessions pràctiques amb teòriques, i es van treballar una llarga llista de conceptes i capacitats.

L'Eloïsa Matheu va començar instruint-nos sobre quina funció té el cant dels ocells, quins són els mecanismes de producció del so, els aspectes morfològics, etc., i, després, fer-nos entrar de ple en un univers que segons com pot semblar més propi d'un curs de coneixements musicals que naturalistes: veu, cant, intensitat, freqüència, timbre, amplitud de vibració, temps, ritme, harmònics, melodia, espectograma o sonograma, motiu, estrofa, seqüència, etc. Al treball de camp, les seves indicacions eren: «fixeu-vos en **com** sona, feu-ne la descripció, és un so aspre?, agut?, metàl·lic?, aflautat?, ràpid? No us preocupeu de quin ocell és». A l'aula ens demanava: «dibuixeu la melodia que escolteu». Tant en un cas com en l'altre, calia discriminar i descriure qualitats i

característiques dels sons, diferenciar-los i, interpretar-los.

La metodologia de treball comporta una visió molt interessant sobre l'estudi dels cant dels ocells, és una manera poc habitual d'aproximar-nos a la natura: percebre-la a través de l'oïda.

Entendre i definir el que escoltem, tant si ho veiem com si no, ens ajuda a construir la realitat a partir dels paràmetres sonors. Podem començar identificant un ocell i acabar per diferenciar paisatges sonors amb molta riquesa de matisos. ■



Els secans estèpics lleidatans: tècniques d'estudi i gestió

Els dies 23, 24 i 25 d'abril se celebrà aquest curs, coorganitzat entre la ICHN i la Regidoria de Sostenibilitat i Medi Ambient de l'Ajuntament de Lleida. Els professors del curs van ser Toni Curcó (botànica); Joan Estrada i Francesc Moncasí (ornitologia) i Xavier Massot i Josep Ramon Salas (papallones). Tots ells són especialistes reconeguts en els secans i molts, membres d'Egrel.

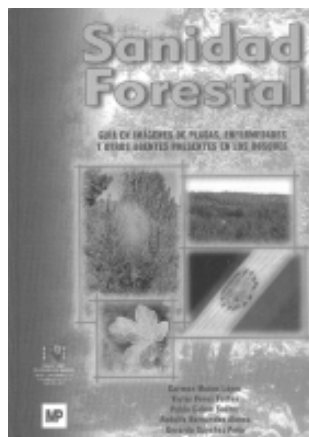
El curs se centrà en el coneixement d'algunes de les tècniques que s'utilitzen en l'estudi d'aquests ambients i en portar-les a la pràctica en les sortides de camp. Els erms i els conreus de secà de les terres de Lleida i les estepes, són un dels hàbitats més singulars de Catalunya i segurament el més desconegut. Malgrat les dures condicions del clima hi viuen espècies vegetals i

animals, molt escasses a Europa, i que no es troben en cap altre lloc del país. Per tant, durant el curs també s'abordà la necessitat urgent d'una protecció i gestió millors dels secans.

La sessió de divendres presentà els secans lleidatans a través de l'audiovisual *estepes i secans, patrimoni de ponent* i les tècniques d'estudi en vegetació, ornitologia i papallones.

Durant la sortida de camp del dissabte es visità Mas de Melons al matí, i els Secans de Bellmunt a la tarda. En ambdós espais, els participants en el curs, dividits en tres grups i amb el guiatge d'un dels professors, estudiaren les espècies més característiques dels secans des del punt de vista botànic (descripció d'espècies característiques i indicadores) i ornitològic (treball amb una

fitxa d'inventari): sisons, cucuts reials, cruixidells, guatlles... Al final del matí es posà en comú el treball realitzat pels diferents grups. Durant la sortida de camp de diumenge es visità la Timoneda d'Alfés i el Mas de Melons i es realitzaren dos itineraris de la xarxa Butterfly Monitoring Scheme a Catalunya (CBMS), un projecte de seguiment de les poblacions de papallones, indicadores de la qualitat ambiental. ■



Sanidad forestal. Guía en imágenes de plagas, enfermedades y otros agentes presentes en los bosques. Mundi-Prensa, Madrid, 2003. 576 p. ISBN: 84-8476-122-3.

Gestió de les pastures i conservació de la biodiversitat

El dia 31 de març va tenir lloc, a la Universitat de Girona, la sessió científica sobre la gestió de les pastures i conservació de la biodiversitat, a càrrec de Jordi Bartolomé, biòleg de la Facultat de Veterinària de la UAB, de la qual us n'ofereim un resum.

A Catalunya, les pastures, enteses com a lloc on s'alimenta el bestiar o l'herba que menja, estan representades per una gran varietat de formacions vegetals: prats naturals, prats dalladors, erms, rostolls, cultius pasturats parcialment, terrenys considerats improductius i altres superfícies no agrícoles però pasturades. Tot aquest conjunt representa encara avui dia més de la meitat del territori i posa de manifest la importància de l'activitat ramadera en la gestió i conservació del patrimoni natural.

La participació de la ramaderia en la diversificació dels paisatges vegetals és prou evident quan s'inventarien els tipus de pastures des dels cims de les muntanyes fins a arran de mar. Les més importants pel que fa a l'extensió, la diversitat i l'interès ramader serien:

- **Pastures de l'alta muntanya:** pastures de pèl caní (*Nardus stricta*), pastures de gesp (*Festuca eskia*), prats d'ussona (*F. gautieri*), prats de dall subalpins (*Polygonum bistorta*, *Trollius europaeus*) i pastures arbrades subalpines de pi negre i avet.
- **Pastures de la muntanya mitjana:** pastures de sòls profunds (*Xerobromion* i *Mesobromion*), prats de dall de fromental (*Arrhenatherum elatius*), pradells d'herbes anuals (*Aira caryophylla*), landes de bruguerola (*Calluna vulgaris*), deveses de caducifolis (faig i roure).
- **Pastures de la muntanya mitjana mediterrània:** pastura boscana (pinedes de pinassa, pi roig, alzinars, suredes, rouredes de roure martinenc), rostolls de cereals.
- **Pastures de la terra baixa mediterrània:** pastures sabanoides d'albellatge (*Hyparrhenia hirta*), herbassars propis de camps de vinyes, oliveres, ametllers i garrofers (*Diplotaxis erucoides*), pradells d'heliàntem tacat (*Helianthemum guttatum*), pastures xeròfiles de jonça (*Aphyllanthes monspelinesis*), pastures d'esparts (*Stipa* ssp. i *Lygeum spartium*), màquies i garrigues calcàries (*Quercus coccifera*), timonedes (*Thymus vulgaris*), plantacions de pollancre (*Populus* sp.) i plàtans (*Platanus hybrida*).

Davant d'aquesta diversitat, un tema d'estudi ha estat l'ús i la selecció per part del bestiar dels

recursos vegetals. Una de les tècniques que millors resultats aporten en aquest estudi és l'anàlisi microhistològica dels fems. Es fonamenta en la identificació de restes vegetals contingudes en mostres d'excrements. Permet conèixer les espècies consumides pel bestiar i determinar les preferències alimentàries de cada tipus d'herbívor. Amb aquesta tècnica s'ha determinat el contingut al llarg de l'any de la dieta d'ovelles i cabres que pasturen en boscos i prats d'una muntanya mitjana com és el Montseny, i posa de manifest el repartiment dels recursos entre els dos tipus d'animals. També s'ha emprat la tècnica per analitzar la dieta d'un herbívor selectiu i molt forestal, com és el cabirol. La vaca de l'Albera també ha estat objecte d'estudi pel seu interès com a eficaç desbrossador de boscos. I també s'ha utilitzat aquest tipus d'anàlisi per determinar la dieta de cavalls camarguesos emprats per a transformar monòtons canyissars en prats humits molt més diversos.

Actualment, però, tal com passa en molts països desenvolupats, s'observa una disminució de l'activitat ramadera que posa en perill la conservació de molts paisatges vinculats a la ramaderia extensiva. Les conseqüències més immediates són la invasió de pastures per espècies llenyoses, la homogenització del paisatge amb pèrdua de biodiversitat i l'augment del risc d'incendi. Com a estratègies per a la conservació d'ecosistemes pastorals es proposen algunes tècniques com cremes periòdiques controlades, desbrossament mecànic, ús de càrregues ramaderes elevades puntuals, transformació de boscos en formacions de devesa, foment de l'ús de races autòctones i la implantació de prats seminaturals.

Cada dia es fa més evident la necessitat de mantenir l'activitat ramadera per a la conservació d'una part del nostre patrimoni natural. Aquest convenciment però, implica el reconeixement de la contribució que han fet i encara fan molts ramaders del nostre país en la preservació de la biodiversitat. ■



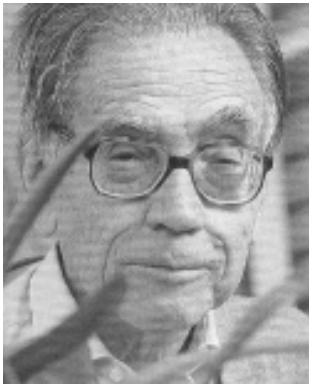
Les vivències d'una guerra que em va tocar viure.

MIQUEL BECH I TABERNER.
Editorial Emboscall, 2003.
109 p. ISBN: 84-96253-58-9. El preu és de 8 €, i es pot sol·licitar contre reemborsament per telèfon (938 895 910) o per correu electrònic (emboscall@eresmas.com)



Assemblea General

El dia 14 d'abril va tenir lloc l'Assemblea General d'enguany. Com a punts rellevants de l'ordre del dia destacaven la proposta de nomenament d'Oriol de Bolòs com a soci honorari de la nostra entitat, l'aprovació de les línies generals d'actuació de la Institució i l'elecció dels nous membres del Consell Directiu.



Oriol de Bolòs i Capdevila, soci honorari de la Institució 2004



Joan Vallès va ser l'encarregat de realitzar una semblança biogràfica i presentar la trajectòria científica d'Oriol de Bolòs, tasca que va realitzar amb l'erudició que el caracteritza i de manera molt amena. Atès que Oriol de Bolòs no va poder assistir a aquest acte per problemes de salut, Mercè Durfort recollí aquesta distinció en nom seu.

El secretari va exposar les activitats realitzades durant el darrer any. Després de les activitats més habituals, com són les sessions científiques, els cursos naturalistes o les col·laboracions amb entitats com la Societat Catalana de Lepidopterologia o la Societat Catalana de Biologia, va destacar el cicle de sortides a espais naturals protegits, una proposta que es vol mantenir els propers anys. També va comentar la finalització del projecte d'avaluació dels espais naturals protegits, les accions dutes a terme per la seva divulgació i el reconeixement públic que ha assolit, i tota la tasca desenvolupada per a la divulgació i conservació dels secans estèpics de les terres de Lleida.

Després de comentar que algunes de les activitats que es desenvolupen a Barcelona compten amb una participació molt escassa, insistí en la rellevància que ha assolit l'activitat de les delegacions, basada en una participació del voluntariat important. En aquest sentit, hem rebut dues bones notícies des de la Franja de Ponent, atès que l'Estació Biològica de

l'Aiguabarreig és una nova entitat adherida i que la ICHN va rebre el premi Jaume I en reconeixement a les activitats que està duent a terme en aquestes comarques. Altrament, la incidència social de la ICHN s'ha vist reforçada per la incorporació de nous socis corporatius.

Entre les activitats destacades pel 2004 el secretari va esmentar la participació en la celebració de la Universitat Catalana d'Estiu de la Natura a Seròs i el Seminari de Gestió Ambiental de l'estany de Banyoles, que tindrà lloc a la tardor.

Un altra objectiu per al 2004 és augmentar la presència pública de la nostra entitat. En aquest sentit l'Assemblea General va acordar sol·licitar la declaració d'utilitat pública per a la ICHN, cosa que comportarà alguns avantatges fiscals per a l'entitat, per als socis i per a les entitats privades que atorguin suport econòmic per algun projecte. A continuació el tresorer va presentar els comptes de l'entitat, que van ser aprovats.

En aquest punt el president sortint, Jordi Sagatal, va prendre la paraula per comentar la seva experiència al Consell Directiu de la ICHN, que va valorar molt positivament. Va remarcar la influència de Joaquim Maluquer, el seu predecessor en el càrrec, i els resultats obtinguts amb el projecte d'avaluació dels espais naturals protegits. Va agrair l'esforç dels companys del Consell, del personal de la ICHN, amb una menció especial per als membres del Consell Directiu que deixen de formar-ne part: Cèsar Gutiérrez, Jordi Llorenç, Joan Maluquer, Miquel Rafa i Llorenç Sàez.



El darrer punt de l'ordre del dia va ser l'elecció dels nous membres del Consell Directiu. Com a resultat de la votació realitzada, els càrrecs vacants seran ocupats pels socis següents:

(Continua)

Presidència: Josep Peñuelas i Reixach
Tresoreria: Ester Gaya i Bellés

En el torn obert de paraules, Josep Maria Camarassa va fer donació del primer llibre d'actes de la ICHN, que comprèn el període

1901-1904, i d'una carpeta amb documents de la dècada de 1940 del doctor Bolòs. L'Assemblea va remarcar l'interès d'aquest material històric i agrair als que fins ara l'havien custodiat la seva cessió. ■

Consell Directiu

Entrevista amb el Conseller de Medi Ambient i Habitatge

El dia 27 de febrer una delegació de la ICHN es va reunir amb el conseller de Medi Ambient i Habitatge, Salvador Milà, i amb el director general de Medi Natural, Ramon Luque. En aquesta trobada es va presentar la nostra entitat als nous responsables polítics de la gestió del medi natural de Catalunya i es van tractar diversos temes com ara el projecte d'avaluació dels espais naturals protegits de Catalunya, la representació científica en organismes de gestió i assessorament, la problemàtica dels secans de caire estèpic de les terres de Lleida i altres projectes en curs que fins ara no gaudeixen d'un recolzament de l'Administració catalana, com la llista vermella d'espècies de flora amenaçada o la publicació sobre les plantes aquàtiques.

El conseller va valorar molt positivament el paper de la ICHN en els darrers anys i les seves aportacions en els camps de la divulgació del medi natural i de la gestió del territori. També va expressar la voluntat de potenciar la participació de la societat civil amb la creació del fòrum ambiental de Catalunya. Per la nostra part vàrem remarcar

la necessitat de tenir en compte el Consell de Protecció de la Natura, un organisme assessor que sovint ha estat menystingut pels responsables polítics i també vam oferir la nostra col·laboració en aquesta nova etapa.

Per il·lustrar el canvi de sensibilitat que representa el nou govern, el conseller va comentar que els resultats de l'avaluació dels espais naturals protegits seran considerats un punt de partida en la seva política ambiental, i que en els propers anys s'encetarà una política de planificació i gestió efectiva d'aquests espais. Un altre exemple és el fet que dos dels representants de l'Administració en l'òrgan gestor del Parc Natural de l'Alt Pirineu seran personalitats del món científic i naturalista. Una decisió que compensaria parcialment la manca de representació científica que estableix el decret de creació d'aquest parc que va aprovar l'anterior govern.

Finalment, Salvador Milà es va comprometre a estudiar els projectes plantejats i va convidar la nostra entitat a prendre la iniciativa en tots els temes que considerem oportuns. ■

Delegació del Bages

Curs d'iniciació a la flora i la vegetació del Bages

Es tracta d'un curs d'iniciació que té per objectiu proporcionar les metodologies bàsiques d'observació i estudi de botànica per aplicar-les al coneixement de la flora i la vegetació de la comarca del Bages.

Durant el curs s'aprenen a distingir els trets morfològics de les plantes i a classificar-les segons el seu parentiu evolutiu, s'identifiquen les plantes espontànies més freqüents o més característiques del paisatge i es reconeixen les diferents comunitats vegetals presents al Bages. Quan s'acabi el curs, el món vegetal se'ns haurà fet més proper i entenedor.

Tindrà lloc del 14 de maig al 4 de juny de 2004, a càrrec de Jordi Badia de la ICHN i

constarà de sessions teòriques i sortides de camp.

Les sessions teòriques es faran els divendres, de 19 a 21 h., a la seu d'Òmnium Cultural a Manresa i les sortides els diumenges, de 9 a 14 h., a l'altiplà i la font de les Tàpies (Calders), al camí de l'Arrel a Montserrat i a la riba del Llobregat a la Rabeia (Balsareny).

Aquest curs ha estat organitzat conjuntament per les delegacions del Bages de la ICHN i d'Òmnium Cultural.

Per inscriure-us, adreceu-vos a Òmnium Cultural, telèfon 938 726 321, de 20 a 21 h., o a l'adreça electrònica: omniumbages@correucatala.com. ■

Delegació d'Osona

• El 21 de març es va presentar l'*Audiòvisual sobre el Patrimoni Natural d'Osona i el Vallès Oriental*, realitzat pel Grup Natu-

ralistes d'Osona (GNO) per a les escoles d'aquestes dues comarques. Van fer la presentació, que tingué lloc a la seu de la

Exposició «Flora i vegetació de Santa Coloma de Gramenet»

Recentment ha estat presentada l'exposició «Flora i vegetació de Santa Coloma de Gramenet», la qual ha despertat un gran interès en aquesta població del Barcelonès, especialment a causa del seu interès pedagògic.

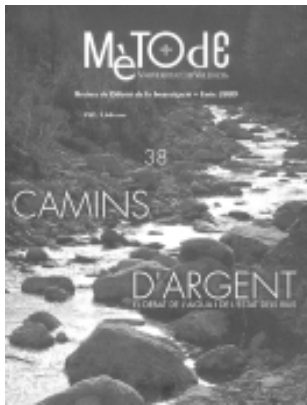
Si alguna institució cultural o de medi ambient té interès a disposar d'aquesta exposició, els autors la posen a la vostra disposició i s'ofereixen a col·laborar en el muntatge i a fer les corresponents presentacions.

L'exposició consta de:

- 26 plafons de 80 x 90 cm
- 5 vitrines amb mostres de fòssils, fruits, substracts, eines de botànica...
- 50 plantes vives
- 1 herbari plastificat amb unes 50 mostres
- 8 pràctiques de laboratori relacionades amb el món vegetal.

Adreça de contacte:
Centre d'Estudis de la Natura del Barcelonès Nord (c. de Sant Josep Oriol, 5; 08921 Santa Coloma de Gramenet)
Tel.: 933 861 999 (matins)
A/e: jdevis@pie.xtec.es





Camins d'argent. El debat de l'aigua i de l'estat dels rius. MÈTODE. Revista de Difusió de la Investigació, núm. 38. Universitat de València, 2003. ISSN: 1133-3987.

Fundació Martí l'Huma de la Garriga, Martí Boada, professor de la UAB; Elena Estalella, presidenta de la Fundació Martí l'Humà, i Jordi Baucells, president del GNO.

- Dins del Projecte Mussol, s'han realitzat quatre alliberaments de mussol comú a la plana de Vic. Fins ara s'han censat més de cent cinquanta parelles d'aquesta espècie. S'ha constatat la regressió de l'espècie a la

meitat de ponent de la plana, on els hàbitats agrícoles estan més afectats per les infraestructures.

- S'ha preparat un cens intensiu de mussol banyut, nocturn, que pretén verificar la suposada regressió de l'espècie a la plana de Vic. Es coneixen 23 territoris històrics d'aquesta espècie, que nidifica en els boscos - illa de la Plana i dels voltants. ■

Premis per a estudiants

Enguany, el jurat de la ICHN format per Joan Pino, Llorenç Sáez i Joan Vallès, ha atorgat el Premi per a estudiants de la Institució *ex aequo* als treballs *Estudi tipològic dels prats secs mediterranis calcícoles de l'ordre «Thero-Brachypodietalia» a les comarques gironines i primers assajos sobre el banc de llavors*, de Marc Corominas Xifra; i *Modelització de la distribució potencial de Catalunya de 24 espècies vegetals vasculars*, de Neus

Nualart i Dexeus, dels quals us n'ofereim un resum a continuació. El premi fou atorgat pel president de la Institució en el marc de l'acte de lliurament de Premis de l'Institut d'Estudis Catalans, el dia 22 d'abril, amb la presència del president de la Generalitat, Pascual Maragall, el conseller d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, Carles Solà, i per part de l'IEC, el president Josep Laporte, el secretari general, Salvador Alegret i el vicepresident, Antoni Riera.



Modelització de la distribució potencial de Catalunya de vint-i-quatre espècies vegetals vasculars, de Neus Nualart Dexeus

La distribució potencial d'una espècie és aquella que s'obté a partir de diferents factors predictius. Per a estudiar aquest tipus de distribucions és necessari l'ús de mètodes estadístics que modelitzin la variable que depèn de la presència/absència d'una espècie en un reticle d'acord amb altres variables independents com la temperatura, el substrat o la precipitació. Aquesta modelització permet identificar els requeriments ecològics de cada espècie, així com cartografiar-ne la potencial distribució.

En primer lloc, s'ha realitzat una revisió bibliogràfica de les diferents metodologies emprades per a preveure la distribució potencial. Aquesta recerca ha permès recopilar informació sobre els mètodes estadístics més adients, així com referències sobre com fer la tria de les variables i sobre com validar el model.

En segon lloc, s'ha modelitzat la distribució potencial de vint-i-quatre espècies vegetals

vasculars, disset de les quals formen part de diverses comunitats climàtiques presents al territori català, i la resta són espècies de comunitats permanents (anuals i rupícoles). Per a realitzar aquests models, s'han usat les dades de presència i absència recopilades al Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya (<http://biodiver.bio.ub.es/biocat/homepage.html>) com a variables dependents, i dades geogràfiques, climàtiques i geològiques com a variables independents. S'han emprat dos mètodes estadístics: l'anàlisi discriminant i la regressió logística, mitjançant els quals s'ha obtingut per a cada espècie la cartografia potencial amb la malla UTM de 10 x 10 km. També s'han valorat les variables independents que més influeixen en la distribució d'aquestes espècies.

Finalment, per a sis espècies s'ha utilitzat el mètode de regressió logística per a determinar les possibles modificacions de la seva distribució en relació amb el canvi climàtic. És a dir, s'han modificat les variables climà-

(Continua)

tiques actuals segons la predicció de canvi proposada pel Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (IPCC). Aquesta simulació, per a l'any 2100, s'ha realitzat segons dos escenaris climàtics distints i, en primer lloc, amb el mínim canvi que pot produir-se, i en segon lloc suposant un canvi extrem a causa d'un increment màxim de CO₂.

Els mapes obtinguts demostren que ambdues metodologies són bones en l'àmbit del territori català, alhora que no podem afirmar que un mètode sigui significativament millor que l'altre (vegeu la figura 1). De manera general, podem concloure que les espècies que formen part de comunitats climàtiques es modelitzen millor que les de les comuni-

tats permanents, ja que les primeres es troben més influenciades pel macroclima. A més, els resultats obtinguts indiquen que les variables més importants són sobretot les relacionades amb la disponibilitat de l'aigua, és a dir, la precipitació i el dèficit hídric.

D'altra banda, l'estudi de les possibles alteracions en la distribució de les espècies en front del canvi climàtic indica que si l'increment de CO₂ és màxim, aquestes poden arribar a ser molt acusades. A tall d'exemple, l'alzina (*Quercus ilex* subsp. *ilex*) augmentaria considerablement la seva àrea de presència, mentre que la carrasca (*Quercus ilex* subsp. *rotundifolia*) restaria reclosa a les terres centrals interiors del territori. ■

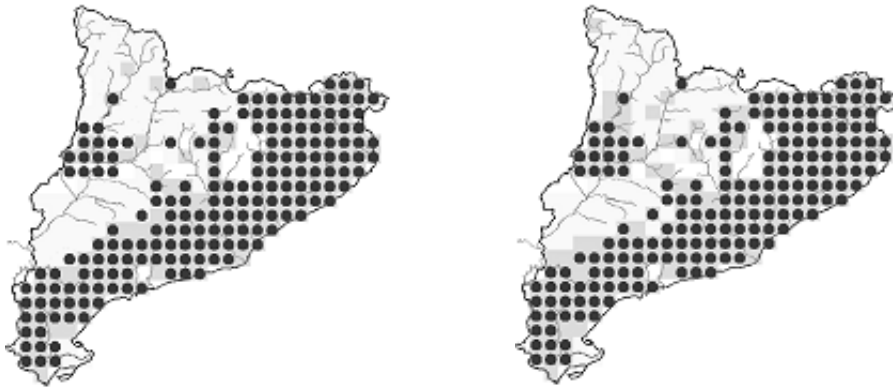


Figura 1. Mapes obtinguts amb l'anàlisi discriminant (esquerra) i amb la regressió logística (dreta) per l'alzina (*Quercus ilex* subsp. *ilex*), amb més del 80 % de punts coincidents entre la distribució real (punts negres) i la potencial (quadrats grisos).

Estudi tipològic dels prats secs mediterranis calcícoles de l'ordre Thero-Brachypodietalia a les comarques gironines i primers assajos sobre el banc de llavors, de Marc Corominas Xifra

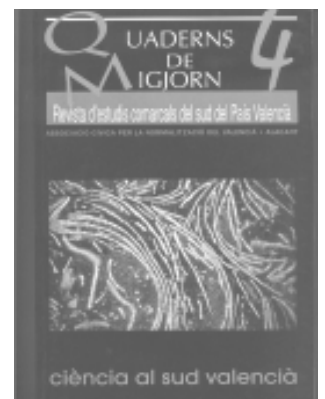
Els prats secs calcícoles de l'ordre *Thero-Brachypodietalia* eren poc coneguts al territori estudiat en relació amb altres àrees veïnes. Aquestes comunitats són considerades les formacions vegetals mediterrànies més riques i diverses, que actuen com a importants refugis de biodiversitat. Aquesta riquesa, juntament amb la progressiva desaparició que pateixen, fa que siguin considerats hàbitats de conservació prioritària per la Directiva 94/43/CEE de la Unió Europea referent als hàbitats naturals. Aquests dos aspectes van motivar la realització del treball de recerca, centrat en el conjunt de prats secs mediterranis calcícoles de l'ordre *Thero-Brachypodietalia* a les terres gironines. Els objectius del treball eren els següents:

- Caracteritzar fitosociològicament totes les associacions presents al territori i determinar la variabilitat que presenten
- Conèixer l'ecologia, la fisiognomia, la composició florística i la distribució geogràfica de les comunitats observades, així com els factors abiòtics i biòtics que les determinen.
- Localitzar tàxons d'interès lligats als ambients estudiats.

- Avaluar l'efectivitat de metodologies senzilles per a l'anàlisi del banc de llavors de prats secs.

A partir del treball realitzat, es va detectar la presència de cinc associacions corresponents a l'aliança *Thero-Brachypodion*: *Phlomido lychnitidis-Brachypodietum retusi*, *Sedetum micrantho-sediformis*, *Cardamino hirsutae-Erophiletum praecocis*, *Saxifrago tridactylitae-Hornungietum petraeae* i *Onobrychido-Barbuletum acutae*, de les quals les tres darreres no havien estat inventariades anteriorment a les comarques estudiades. Tanmateix, una sisena associació, pertanyent a l'aliança *Stipion capensis*, és l'*Allietum chamaemolyos*, que representa les seves úniques localitats per a la península Ibèrica. L'anàlisi més detallada d'aquests inventaris, mitjançant tècniques multivariants, mostra com la profunditat edàfica i l'aridesa estival determinen la presència d'una comunitat o d'altra.

S'han observat valors de riquesa específica molt elevats, destacant l'*Allietum chamaemolyos* i *Phlomido lychnitidis-Brachypodietum retusi*. També s'ha comprovat que aquestes comunitats representen l'únic hàbitat per a determinats



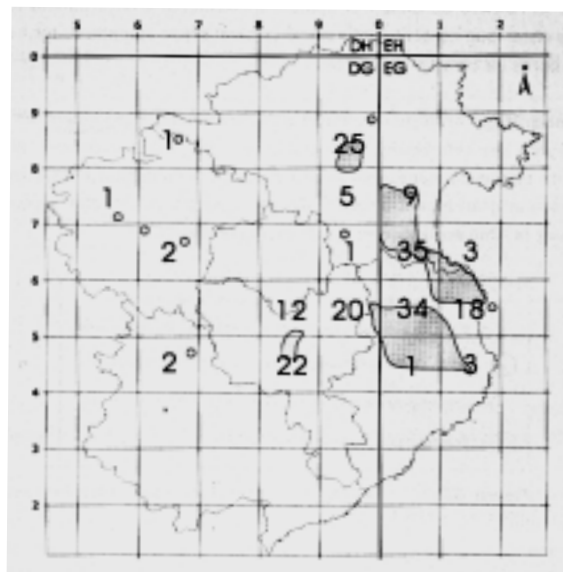
Quadern de Migjorn, núm. 4. Revista d'estudis comarcals del sud del País Valencià. Associació Cívica per la Normalització del Valencià, 2003. 354 p. ISBN: 84-607-3833-7.

tàxons d'interès, poc freqüents a les comarques gironines i dels quals s'ha realitzat una revisió corològica mitjançant dades bibliogràfiques i pròpies: *Allium chamaemoly*, *A. moschatum*, *Astragalus sesameus*, *Atractylis cancellata* subsp. *cancellata*, *Galium murale*, *Helianthemum ledifolium*, *H. salicifolium*, *Hyoseris scabra*, *Minuartia hybrida* subsp. *conferta*, *Polygala monspeliaca*, *Romulea ramiflora* subsp. *ramiflora*, *Saxifraga tridactylites* subsp. *tridactylites* i *Vulpia unilateralis*. Altres espècies, com *Serapias parviflora*, *Stipa parviflora* o *Gagea granatellii*, representen novetats per al territori.

Cal afegir que el banc de llavors té un paper fonamental en la dinàmica dels prats secs mediterranis, sobretot perquè la majoria de les plantes que s'hi fan passen l'època

desfavorable en forma de llavor. Per determinar la seva composició, s'ha assajat el mètode de germinació directa i, es compara un tractament estàndard i un altre que s'hi aplica fred; s'obtenen millors resultats en el segon.

Finalment, creiem que s'han d'establir urgentment mesures de gestió que permetin la conservació d'aquests hàbitats, de presència cada cop més reduïda, tenint en compte que suposen un refugi gairebé exclusiu per a nombroses espècies. La seva conservació, i molt especialment d'*Allietum chamaemolyos*, depèn en gran manera de la presència de la pastura. El despoblament rural, la recuperació dels boscos i un control més gran sobre els incendis forestals, són també factors que contribueixen a disminuir-ne l'extensió. ■



Mapa de situació de les àrees amb presència de prats secs mediterranis de l'ordre Thero-Brachypodietalia, elaborat a partir del treball de camp i de la bibliografia, i nombre d'inventaris per cada quadrat UTM.

Representants en organismes i institucions

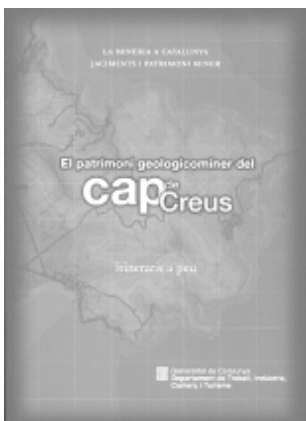
Consell de Protecció de la Natura

El dia 15 d'abril va tenir lloc la reunió del Ple del Consell de Protecció de la Natura. En aquesta reunió es va comptar amb la presència del conseller de Medi Ambient i Habitatge, Salvador Milà, del director general de Medi Natural, Ramon Luque, i del director general d'Arquitectura i Paisatge, Joan Ganet.

El conseller va fer una completa exposició de les línies d'actuació del Departament que dirigeix i es va comprometre que a partir d'ara hi hagi una política de medi natural al Govern de la Generalitat. Entre altres qüestions, va considerar prioritari acabar la delimitació de tots els espais naturals protegits, aprovar un pla de connectors biològics, avançar en l'establiment de plans de gestió per a la major part dels espais naturals protegits i declarar alguns nous espais protegits i ampliar la xarxa de zones d'especial protecció per als ocells. També va insistir en la necessitat de dinamització del Consell de Protecció de la Natura.

El president del Consell de Protecció de la Natura, Lluís Paluzie, va fer una reflexió molt acurada sobre l'estat actual del Consell i les seves possibilitats de futur, i va insistir en la necessitat d'incrementar el suport tècnic al Consell, de revisar el seu decret de constitució i la Llei d'espais naturals, així com, en determinats casos, que els seus informes siguin vinculants com quan es proposi modificar els límits dels espais naturals protegits.

Moltes d'aquestes reflexions van ser recollides pel director general de Medi Natural, qui es va oferir a mantenir una reunió amb el president del Consell per tractar més detalladament aquestes qüestions. El director general d'Arquitectura i Paisatge del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, va fer també una exposició del que haurà de ser la nova llei del paisatge que es prepara des de la seva direcció general. ■



El Patrimoni geologicominer del cap de Creus: itineraris a peu. Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Indústria, Comerç i Turisme, 2003. 95 p. ISBN: 84-393-6309-5.

Constituída la Junta Rectora del Parc Natural de l'Alt Pirineu

El dia 3 de març de 2004 es va reunir, per primer cop, la Junta Rectora del recentment creat Parc Natural de l'Alt Pirineu, presidida per l'Honorable Conseller de Medi Ambient i Habitatge, Salvador Milà. Aquest, va obrir la sessió amb un parlament planer i esperançador alhora, en el sentit que el Govern de la Generalitat vol fer de la creació d'aquest Parc un procés transparent i equilibrat, en el qual se sentin implicats tots els ens socials i principalment els de caire local. Un dels aspectes destacats va ser el paper que es vol que hi tinguin els habitants afectats, a través d'un desenvolupament compromès amb les connotacions d'un Parc Natural.

Aquest aspecte es troba reflectit en la composició de la Junta Rectora, ja que d'un total de trenta-vuit membres, vint-i-dos representen les administracions locals (ajuntaments i entitats municipals descentralitzades). De la resta, set són proposats per part de la Generalitat (departaments de Medi Ambient i Habitatge, i de Política Territorial i Obres Públiques) i nou representen la societat civil. Entre aquests, hi ha representants dels agricultors i ramaders, de les entitats esportives, dels grups naturalistes, etc. En concret, representen els plantejaments conservacionistes i naturalistes només un membre del grup "Lo Pi Negre", del Pallars Sobirà i un membre de la comunitat científica designat per l'IEC. Afortunadament, també altres membres de la Junta Rectora duen implícits aquests plantejaments, com són Jordi Sargatal i Martí Boada, tots dos designats



per la Generalitat. A més, aquest darrer va ser proposat com a president de la Junta Rectora i va ser molt ben acceptat per les entitats locals en la seva doble condició de professional de les ciències ambientals i de bon coneixedor pràctic dels sistemes naturals de muntanya.

A hores d'ara, s'ha fet ja una segona reunió de la Junta Rectora, el dia 29 d'abril, en què es va definir la composició de la Comissió Permanent del Parc i es va acceptar el pressupost per a l'any en curs. Es tracta d'un pressupost molt restrictiu, que es destina bàsicament a les retribucions del personal del Parc (dos tècnics, un administratiu i el director, encara no designat) i a unes poques actuacions de caire divers (creació

d'un SIG, redacció d'informes, adequació de centres d'informació, etc.). Només una actuació (Diagnosi de l'estat de la població de peixos dels rius del Parc) cau dins de l'àmbit del patrimoni natural. Confiam que en successives anualitats, amb la Junta Rectora ja plenament operativa i amb un pressupost més possibilista, el Parc pugui assumir com a propi l'objectiu bàsic del coneixement i la conservació del Patrimoni Natural. ■



Butlletí de la Societat Catalana de Lepidopterologia, núm. 92. 2n semestre de 2003. 109 p.

Col·laboracions amb altres entitats

Jornada «Les vies verdes al Vallès»

El passat 26 de març, va tenir lloc a Sant Celoni la jornada «Les vies verdes al Vallès». L'organització d'aquesta jornada va anar a càrrec de la Universitat de Girona i de l'Ajuntament de Sant Celoni.

En aquesta jornada es van presentar diverses propostes per establir un model d'ordenació del territori i de conservació del medi natural i del paisatge, que garanteixi el manteniment de la connectivitat ecològica i paisatgística entre els espais naturals de la Serralada Prelitoral i de la Serralada Litoral a través de la plana del Vallès.

Fins a la data s'han definit set vies verdes que complirien aquesta funció: Montseny-Montnegre; La Calma-Corredor; Tagamanent-Cèl·lecs; Bertí-Gallecs; Farell-Marina; Sant Llorenç-Collserola; Obac-Olorda.

Com a resultat de les presentacions i dels debats generats en aquesta jornada, es va acordar redactar el «Manifest de Sant Celoni per al reconeixement de les vies verdes del Vallès en el planejament territorial».

Aquest document, actualment encara en elaboració, remarca la necessitat de reconèixer i delimitar el planejament territorial aquestes vies verdes, d'establir directrius supramunicipals per a la seva conservació i gestió, d'aprofundir en els estudis de diagnosi d'aquests espais connectors i del paisatge del Vallès, així com de promoure el manteniment dels espais agraris, impulsar fórmules de custòdia del territori i establir els instruments jurídics, econòmics i fiscals per garantir la seva protecció. ■

Nous espais protegits al vessant francès dels Pirineus



Insectes de les illes Balears. XAVIER CANYELLES FERRÀ. Manuals d'introducció a la naturalesa, núm. 14. Editorial Moll, 2003. 216 p. ISBN: 84-273-6014-2.

Després de vuit anys de negociacions, el passat dia 5 de març un decret del primer ministre francès creava el Parc Natural Regional dels Pirineus Catalans, que, amb 138.000 ha, passa a ser el més gran dels Pirineus. El nou Parc inclou la totalitat de les comarques de l'Alta Cerdanya, el Capcir i el Conflent; en total són 64 municipis i 21.000 habitants els que queden dins de l'àmbit d'aquest espai, el qual hauria de fer realitat el concepte de desenvolupament sostenible.

El Parc inclou set reserves naturals preexistents (Eyne, Jujols, Nohèdes, Py, Mantet, Nyer i Conat-Betllan) i també unes quantes estacions d'esquí, que hauran de ser compatibles amb la conservació del medi.

Cal recordar que els parcs naturals regionals francesos tenen un nivell de protecció més feble que els parcs naturals catalans, motiu pel qual abracen territoris més extensos i acullen nuclis de població i centres turístics relativament impactants, però alhora obren expectatives per integrar el medi ambient

amb el desenvolupament econòmic d'una manera més àmplia.

També aquest any, el Consell Regional de l'Ariège ha donat el tret de sortida al projecte de creació d'un altre espai d'aquest



tipus al Pirineu francès, el Parc Natural Regional de l'Ariège. Si considerem la lentitud del procediment, no es farà realitat abans del 2007-2008. Aquest nou espai, d'unes 150.000 ha limitarà amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu i amb el Principat d'Andorra (inclosos els parcs naturals de Sorteny i Coma Pedrosa). Serà una bona oportunitat per proposar projectes transfronterers de conservació de la natura entre França, Catalunya i Andorra. ■

Parc de Collserola (el Baix Llobregat, el Barcelonès i el Vallès Occidental)

El passat 19 de març, la Plataforma Cívica per la Defensa de Collserola va organitzar una taula rodona de presentació del *Manifest per a un nou marc de protecció de Collserola* i en la qual hi ha participat un representant de la ICHN.

En aquest manifest es proposa millorar l'actual marc de protecció de Collserola a través de les actuacions següents: la realització de canvis en la classificació del sòl i en la xarxa viària prevista al Pla General Metropolità; la declaració de Collserola com a parc natural; la creació de la figura d'espais associats al parc de Collserola; l'eliminació de les activitats extractives.

Per a més informació sobre aquest manifest, consulteu la pàgina web <http://www.Collserola.org>.

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac (Bages i Vallès Occidental)

Des del Consell Local del Medi Ambient de Matadepera s'estan desenvolupant diverses activitats de difusió i protecció del patrimoni relacionades amb el Parc Natural

de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, com la construcció d'un jardí botànic amb espècies del parc, l'inventari i la incorporació al catàleg municipal dels elements del patrimoni rural (forns de calç, barraques de vinya, etc.) o la realització d'un curs sobre els canvis en el paisatge de Matadepera i en el qual es valoraran els efectes que l'establiment d'aquest parc ha tingut en el paisatge del municipi de Matadepera. Per a més informació podeu adreçar-vos a consell@correucatala.com.

Ribera de l'Algars (Terra Alta)

El riu Algars és un dels cursos fluvials més ben conservats, però també un dels menys estudiats, excepte pel que fa a les seva població de llúdrigues que és prou ben coneguda. Actualment s'està elaborant una proposta per valorar la qualitat ecològica d'aquest curs fluvial a partir de l'aplicació de l'índex Ecostrimed. Cal esperar que les diferents administracions donin el seu suport a aquesta activitat de recerca, la qual hauria de ser una peça fonamental en l'elaboració posterior d'un pla de gestió per al conjunt d'aquest espai fluvial, que en un tram de vint-i-quatre quilòmetres ha estat declarat com a reserva natural parcial.



Mineralogistes de Catalunya. Revista de Minerals, Vol. VIII, núm. 5. Grup Mineralògic Català, 2004. 62 p. ISSN: 1132-7022.

Serra de Llaberia (Ribera d'Ebre i Priorat)

El passat 30 d'abril es va constituir el Consorci per a la Protecció i la Gestió de l'Espai d'Interès Natural de Serra de Llaberia, format pels ajuntaments de Capçanes, Colldejou, la Torre de Fontaubella, Prasdip, Marçà i Tivissa. El seu àmbit d'actuació coincidirà amb l'àrea de l'espai d'interès natural de la Serra de Llaberia i tindrà com a objectiu la preservació, la revalorització i la gestió integral de l'espai natural Serra de Llaberia. ■



Ribera de l'Algars

II Fòrum Internacional sobre Ecoturisme i Espais Naturals

Els dies 1 i 2 d'abril es va celebrar la segona edició del Fòrum Internacional sobre Ecoturisme i Espais Naturals que el Servei de Parcs i l'Oficina Tècnica de Turisme de la Diputació de Barcelona van organitzar al castell de Montesquiú, amb la col·laboració tècnica de La Vola. El tema principal va ser el debat entre la promoció del territori com a destinació turística i la preservació dels seus valors davant dels possibles impactes negatius derivats d'un excessiu ús públic.

Durant el Fòrum va quedar clar que la voluntat de fer compatibles l'activitat turística amb la conservació del territori (el recurs turístic) és present, avui en dia, en molts dels projectes turístics que es fonamenten en els valors d'aquest territori. Però aquesta voluntat no s'intenta assolir sempre amb les mateixes eines. Així, els responsables de gestionar els espais naturals, juntament amb les entitats conservacionistes, sovint es veuen obligats a proposar mesures clarament dissuasòries (limitació del nombre de visitants, tancament d'accessos...), mentre els promotors dels projectes turístics

indiquen que el projecte mateix ja representa una limitació important de l'impacte sobre el territori, ja que delimita el nombre d'usuaris.

Una de les conclusions que es va extreure va ser la idea que un turisme gestionat correctament ha d'aportar beneficis clars a la població local, i això permetrà l'aparició i/o el creixement d'empreses de serveis lligades a l'activitat turística: guies, venda de productes locals, serveis de restauració i pernòctació, lloguer i reparació de bicicletes, etc. D'altra banda, també es va arribar a la conclusió que el turisme fonamentat en els valors del territori es troba cada vegada més estès a casa nostra i al conjunt d'Europa i que cal donar a conèixer l'experiència de diferents iniciatives per poder implantar-les i adaptar-les a altres territoris.

Podeu consultar els textos de les ponències a la pàgina web de l'Oficina Tècnica de Turisme de la Diputació de Barcelona <http://www.diba.es/turisme/turisme/ecoturisme2.asp>. ■

Congressos i reunions

L'avaluació dels espais naturals protegits de Catalunya: balanç i perspectives deu anys després de l'aprovació del PEIN

Organitzada per la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona i la Institució Catalana d'Història Natural, el dia 16 de març va tenir lloc la jornada «L'avaluació dels espais naturals protegits de Catalunya: balanç i perspectives deu anys després de l'aprovació del PEIN».

La primera intervenció va ser a càrrec de Jordi Cañas, director general de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat del Departament de Medi Ambient i

Habitatge, qui va fer una completa exposició de les principals línies que hauria de seguir



II Jornades d'Etnobotànica en Llengua Catalana Viladrau (Montseny) 22 i 23 de maig de 2004

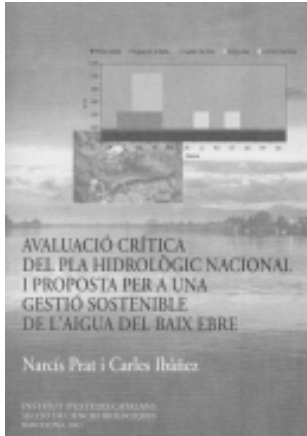
Organitzades pel Grup de Recerca en Etnobotànica Catalana de la Universitat de Barcelona, i amb el suport científic de la Unitat de Botànica de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, el dies 22 i 23 de maig de 2004 tindran lloc les II Jornades d'Etnobotànica en llengua catalana. Creiem que pot ser una bona manera de donar a conèixer el Montseny a científics i estudiosos de procedència ben diversa dins l'àmbit dels Països Catalans, com també de potenciar l'estudi d'una part de la cultura popular, com és l'etnobotànica, que tan bé lliga amb alguns dels propòsits de les reserves de la Biosfera, les quals miren d'integrar les activitats tradicionals i els coneixements que en deriven —entre ells els relacionats amb els usos de les plantes— en el conjunt d'activitats i la gestió d'aquests espais.

Coordinació:

M. Àngels Bonet
Laboratori de Botànica
Facultat de Farmàcia
Universitat de Barcelona
Av. Joan XXIII, s/n
08028 Barcelona
Tels.: 938 448 005
934 024 490
A/e: angelsbonet@tiscali.es

Secretari:

Joan Muntané
Escoles Pies, 8
17520 Puigcerdà
Tels.: 972 880 163
972 880 442
A/e: joanmuntane@cofagi.org



Avaluació crítica del Pla Hidrològic Nacional i proposta per a una gestió sostenible de l'aigua del baix Ebre. NARCÍS PRAT i CARLES IBÁÑEZ. Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, 2003. 127 p. 12 €. ISBN: 84-7283-693-2.

la política de protecció dels espais naturals. Tot seguit, la intervenció de Joan Vázquez, representant d'Ecologistes de Catalunya, va assenyalar els dèficits que sempre han acompanyat la política de protecció dels espais naturals a Catalunya, i va posar com a exemple emblemàtic el de la vall d'Àreu.

En aquest mateix acte, els representants de la Institució, van presentar els resultats del projecte «Avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya», de manera que, per primera vegada, es presentaven dades acurades sobre els valors dels espais naturals protegits, la gestió que s'hi ha dut a terme i els resultats que se n'han obtingut.

Pròximament, la Universitat de Girona publicarà, dins la seva col·lecció «Diversitas», el

text de totes les presentacions d'aquesta jornada. Mentrestant, les persones interessades en els resultats de l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits, poden consultar la pàgina web de la Institució on trobaran un resum complet.

L'acte de clausura va ser a càrrec del conseller de Medi Ambient i Habitatge, Salvador Milà, qui va constatar també la precarietat que ha caracteritzat la política de protecció dels espais naturals durant les dues dècades anteriors i la necessitat que hi ha de dotar-se d'un model més efectiu. També va fer una extensa reflexió sobre la necessitat de completar la política d'espais naturals protegits amb mesures generals de protecció del conjunt del territori. ■



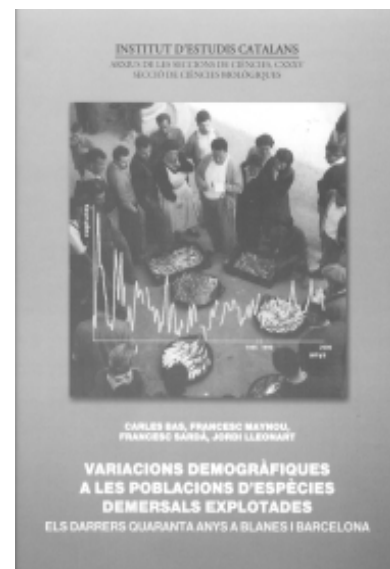
Publicacions

Presentació de la publicació Variacions demogràfiques a les poblacions d'espècies demersals explotades. Els darrers quaranta anys a Blanes i Barcelona

El president de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans, Màrius Foz, i el director general de Pesca i Afers Marítims de la Generalitat de Catalunya, Martí Sans, es complauen a convidar-vos a la presentació de l'obra *Variacions demogràfiques a les poblacions d'espècies demersals explotades. Els darrers quaranta anys a Blanes i Barcelona*, del qual són autors CARLES BAS, FRANCESC MAYNOU, FRANCESC SARDÀ i JORDI LEONART. La presentació anirà a càrrec dels autors i de Martí Sans.

L'acte tindrà lloc el dilluns 7 de juny de 2004, a les 18 h, a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans (c. del Carme, 47, Barcelona).

En finalitzar l'acte se'n lliurarà un exemplar de l'obra als assistents.

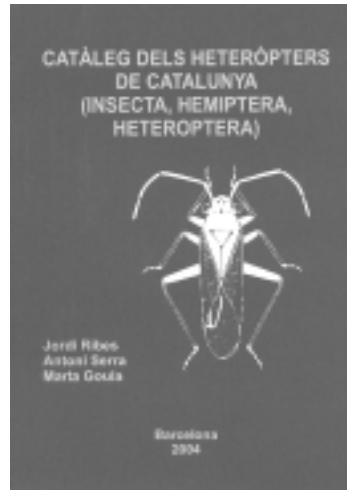


Presentació de la publicació *Catàleg dels heteròpters de Catalunya* (Insecta, hemiptera, heteròptera)

El president de la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans, Màrius Foz, i el president de la Institució Catalana d'Història Natural, Josep Peñuelas, es complauen a convidar-vos a la presentació de l'obra *Catàleg dels heteròpters de Catalunya (Insecta, hemiptera, heteròptera)*, del qual són autors JORDI RIBES, ANTONI SERRA i MARTA GOULA. La presentació anirà a càrrec dels autors.

L'acte tindrà lloc el dilluns 21 de juny de 2004, a les 19,30 h, a la Sala Pi i Sunyer de l'Institut d'Estudis Catalans (c. del Carme, 47, Barcelona).

En finalitzar l'acte se'n lliurarà un exemplar als assistents.



Recull de legislació

Agricultura i ramaderia

Ordre MAH/873/2004, de 31 de març, per la qual s'amplien les comarques a les quals es poden fer cremes controlades a les zones de pasturatge d'alta muntanya i s'allarga el període de cremes. DOGC, núm. 4108, de 7 d'abril de 2004.

Ordre ARP/111/2004, de 6 d'abril, per la qual s'aproven les bases reguladores dels ajuts per al foment de la producció integrada i de la producció agrària ecològica i es convoquen els corresponents al any 2004. DOGC, núm. 4114, de 19 d'abril de 2004.

Ordre ARP/112/2004, de 6 d'abril, per la qual s'incrementa la dotació pressupostària dels ajuts agroambientals que s'estableixen a l'Ordre ARP/28/2004, de 17 de febrer. DOGC, núm. 4114, de 19 d'abril de 2004.

Caça i pesca

Resolució MAH/498/2004, d'1 de març, per la qual es fixen les espècies pescables, els períodes hàbils de pesca i les aigües en què es pot dur a terme l'activitat de pesca a les aigües continentals de Catalunya per a la temporada 2004. DOGC, núm. 4088, de 10 de març de 2004.

Ordre ARP/113/2004, de 15 d'abril, per la qual s'estableixen períodes de veda per a la flota d'arrossegament a les comarques costaneres de Tarragona. DOGC, núm. 4116, de 21 d'abril de 2004.

Espais naturals protegits

Decret 233/2004, de 16 de març, d'assignació de la gestió del Paratge Natural d'Interès Nacional del Massís del Pedraforca al Consell Directiu del Parc Natural del Cadí-Moixeró. DOGC, núm. 4094, de 18 de març de 2004.

Decret 234/2004, de 16 de març, pel qual es prorroga la vigència de les normes generals del Pla per a la conservació de les àrees protegides de les Illes Medes. DOGC, núm. 4094, de 18 de març de 2004.

Edicte de 26 de març de 2004, pel qual es fa públic l'Acord de declaració d'impacte ambiental del Projecte de pla d'ordenació urbanística municipal d'Olot (Garrotxa), al terme municipal d'Olot. DOGC, núm. 4118, de 23 d'abril de 2004.

Anunci d'informació pública de l'estudi d'impacte ambiental del projecte de camí forestal de la Coma d'en Vila a Matarrodona pel Coll de Boix, al terme municipal de Mura. DOGC, núm. 4044, de 18 de març de 2004.

Espècies protegides

Decret 259/2004, de 13 d'abril, pel qual es declara espècie en perill d'extinció la gavina corsa i s'aproven els plans de recuperació de diverses espècies. DOGC, núm. 4112, de 15 d'abril de 2004.

Nomenaments

Decret 212/2004, de 2 de març, pel qual es nomena el senyor Joan Roca i Acín director del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de Catalunya. DOGC, núm. 4084, de 4 de març de 2004.

Jornada tècnica «La incorporació de noves eines per a l'ordenació del territori: la gestió del paisatge i l'avaluació ambiental estratègica»

L'objectiu de la jornada, que se celebrarà el dijous 17 de juny al castell de Montesquiú, és ser un punt de partida per tal d'afrontar els reptes que es deriven de l'aplicació dels nous requeriments mediambientals que exigeix el planejament urbanístic actual.

El juliol de 2004 entrarà en vigor a l'Estat espanyol la Directiva 2001/42/CE, de 17 de juny, relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient. Aquesta normativa requerirà que el planejament urbanístic — plans territorials parcials, plans directors urbanístics, plans d'ordenació urbanística municipal— sigui subjecte d'una avaluació ambiental.

La protecció del paisatge i l'avaluació ambiental del planejament urbanístic són elements clau per fer un ús racional del territori i potenciar els seus valors. Per tant, es tracta d'analitzar com l'aplicació de la futura llei del paisatge i l'avaluació ambiental estratègica incidiran sobre el planejament urbanístic per tal d'aconseguir un territori més sostenible.

Trobareu el programa i el formulari d'inscripció a la pàgina web de La Vola <http://www.lavola.com>.

Agenda

Horari d'atenció de la Secretaria de la ICHN

Dilluns i dimecres de 10.30 a 19 h. Dimarts, dijous i divendres de 9 a 17.30 h.

Adreça electrònica: ichn@iecat.net. Adreça d'Internet: <http://www.iecat.net/ichn>

Amb el suport de



Diputació
Barcelona
xarxa de municipis



fundada el 1899

ICHN

Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN

C. del Carme, 47

08001 Barcelona

Tel. 933 248 582

Fax 932 701 180

A/e: ichn@iecat.net

A/I: <http://iecat.net/ichn>

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B.39829-1995

Sessions científiques

Dimecres 9 de juny de 2004, a les set de la tarda a la Sala Coromines de l'IEC.

Iniciatives en la conservació dels espais a partir de les poblacions d'ocells, a càrrec de CRISTINA SÁNCHEZ, biòloga, SEO-Birdlife.

Cursos naturalistes

22 i 23 de maig de 2004. **La vegetació de ribera: estudi i valoració com a bioindicadora**, a càrrec de CÉSAR GUTIÉRREZ i PEREARNAU, consultor ambiental; i d'ANDREU SALVAT SALADRIGAS, Aprèn, Serveis Ambientals.

Informació i preinscripció

Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis. Adreça provisional: OPE de l'Ajuntament de Manlleu. Carrer d'Enric Delaris, 7. 08560 Manlleu. De dilluns a divendres de 8 a 15h, i els dimarts, també, de 16.30 a 19.30h. Demaneu per Mari Golet. Tel.: 938 515 022; fax: 938 515 025. A/e: cerm@mitmanlleu.org

5 i 6 de juny de 2004. **Botànica de camp a la Catalunya nord**, a càrrec de JAUME GAMISANS i HOMET, professor de biologia vegetal a Tolosa de Llenguadoc (Universitat Paul Sabatier)

2, 3 i 4 de juliol de 2004. **Glaceres del Pirineu: evidència d'un canvi climàtic**, a càrrec de RAMON CÒPONS LLORENS, geòleg

Informació i preinscripció (botànica de camp i glaceres del Pirineu)

Secretaria de la ICHN. Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona. De dilluns a divendres, de 12 a 14 h. Demaneu per Isabel Munujos. Tel.: 933 248 582; fax: 932 701 180. A/e: ichn@iecat.net

10 i 11 de juliol de 2004. **Els ratpenats del Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici**, a càrrec de JORDI SERRA-COBO, biòleg

Informació i preinscripció

Casa del Parc de Boí. Plaça de Treio, 3. 25528 Boí. De dilluns a divendres, de 9 a 13 h i de 15.30 a 18.45 h. Demaneu per Josep Maria Rispa. Tel.: 973 696 189; fax: 973 696 154. A/e: jrispa@gencat.net

16, 17 i 18 de juliol de 2004. **Els peixos del Parc Natural del Cap de Creus: efectes de l'ambient i de la pesca**, a càrrec de JOSEP LLORET ROMANACH, biòleg

Informació i preinscripció

Parc Natural de Cap de Creus. Palau de l'Abat. 17489 El Port de la Selva. De dilluns a divendres, de 10 a 14 h i de 16 a 19 h. Demaneu per Gemma Ribas. Tel.: 972 193 191; fax: 972 193 192.

Sortides naturalistes

Dissabte 22 de maig de 2004

Espai d'interès natural dels Aiguamolls del Baix Empordà (Baix Empordà)

Dissabte 29 de maig de 2004

Espais d'interès natural de Puigsacalm – Bellmunt i de Collsacabra (Osona – Garrotxa)

Dissabte 12 de juny de 2004

Parc natural de les valls del Coma Pedrosa (Andorra)

L'assistència a aquestes sortides és gratuïta, però per poder assistir-hi cal inscriure-s'hi prèviament a la Secretaria de la ICHN, ja sigui telefònicament o per correu electrònic. La inscripció es pot fer per a totes o només per a alguna de les sortides.

Recordeu

Fons bibliogràfic de la ICHN

Podeu consultar el fons bibliogràfic de la Institució a la Biblioteca Montilivi, Universitat de Girona, Àrea de suport a l'estudi i la docència. Horari: tardes de 14.45 a 21.45 h; Tel.: 972 418 290; o a l'adreça d'Internet: http://biblioteca.udg.es/fons_especials/ichn/index.asp

Han col·laborat en la redacció d'aquestes NOTÍCIES:

Josep Lluís Àlvarez, Jordi Badia, David Badia, Jordi Bartolomé, Jordi Baucells, Marc Bigas, Marc Corominas, Guillem Chacón, Núria Cid, Joan Devis, Josep Germain, Cèsar Gutiérrez, Josep Ninot, Neus Nualart, Iago Otero, Jordi Palau, Josep Peñuelas, Ana Prieto, Eulàlia Roca, Sergi Saladié i Andreu Salvat.